

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

BİRİNCİ BÖLMƏ

XANHÜSEYN ƏLİYEV AZƏRBAYCANA QARŞI İŞ

(Ərizə № 19554/06)

QƏRAR

STRASBURQ

21 fevral 2012

Bu qərar Konvensiyanın 44-cü maddəsinin 2-ci bəndi ilə müəyyən olunan hallarda qəti xarakter daşıyacaq. Qərara redaktə məqsədilə dəyişikliklər edilə bilər.

Xanhüseyn Əliyev Azərbaycana qarşı işdə,
Avropa İnsan Hüquqları Məhkəməsi (Birinci Bölmə),
Nina Vajić, *Prezident*,
Peer Lorenzen,
Xanlar Hacıyev,
Mirjana Lazarova Trajkovska,
Julia Laffranque,
Linos-Alexandre Sicilianos,
Erik Møse, *hakimlər*,

və Søren Nielsen, Bölmə Katibindən ibarət tərkibdə Palatada işə baxaraq,
31 yanvar 2012-ci ildə qapalı müşavirə keçirərək,
həmin tarixdə qəbul edilmiş aşağıdakı qərarı elan edir:

PROSEDUR

1. İş “İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında” Konvensiyanın (“Konvensiya”) 34-cü maddəsinə əsasən, Azərbaycan Respublikasının vətəndaşları olan cənab Xanhüseyn Gülhüseyn oğlu Əliyevin (*Xanhüseyn Gülhüseyn oğlu Əliyev* – “ərizəçi”) Azərbaycana qarşı verdiyi ərizə üzrə (№19554/06) 2 may 2006-cı ildə başlanılıb.
  2. Ərizəçi cənab E. Zeynalov tərəfindən təmsil olunub. Azərbaycan Hökumətini (“Hökumət”) onun nümayəndəsi cənab Ç. Əsgərov təmsil edib.
  3. Ərizəçi Konvensiyanın 1 sayılı Protokolunun 3-cü maddəsi ilə təminat verilən seçkilərdə iştirak etmək hüququnun pozulduğunu iddia edir.
1. 19 iyun 2008-ci ildə ərizə ilə bağlı Hökumətlə kommunikasiyaya başlanılıb. Həmçinin, qəbul edilənlik və mahiyyət üzrə qərarın eyni zamanda çıxarılması qərara alınıb (29-cu maddənin 1-ci bəndi).

FAKTLAR

I. İŞİN HALLARI

2. Ərizəçi 1958-ci ildə anadan olub və Bakı şəhərində yaşayır.
3. Ərizəçi 6 noyabr 2005-ci il Milli Məclisə keçirilən seçkilərdə müxalifətdən olan YeS (Yeni Siyasət) blokunun namizədi kimi iştirak edib. O, Dairə Seçki Komissiyası (“DSK”) tərəfindən 58 sayılı birmandatlı Hacıqabul-Kürdəmir Seçki Dairəsindən namizəd qismində qeydə alınıb.

4. 24 oktyabr 2005-ci ildə DSK ərizəçinin Seçki Məcəlləsinin tələblərinə uyğun olmayan fəaliyyətlə məşğul olması barədə məlumatların olduğuna iddia edərək namizəd qismində qeydiyyatının ləğv edilməsi tələbi ilə Apellyasiya Məhkəməsinə müraciət etməyə qərar verib. DSK-nın iclas protokollarına əsasən, iclasda DSK-nın 7 üzvü iştirak edib. Ərizəçi iclas barədə qabaqcadan məlumatlandırılmayıb və iclasa dəvət almayıb. DSK öz qərarında aşağıda qeyd edilən 3 əsas istinad edib:

5. Birincisi, DSK qeyd edib ki, dörd seçici tərəfindən daxil olan yazılı ərizələrə əsasən, ərizəçi onun xeyrinə səs verməyə söz verilməsi müqabilində onlara pul verəcəyinə söz verib, yaxud da pul verib. Seçicilərdən ikisi iddia edib ki, onların hər biri ərizəçidən 100000 köhnə Azərbaycan manatı (o zaman üçün təxminən 20 avrodan bir az aşağı məbləğə bərabər) pulu nəgd şəkildə alıb və buna sübut olaraq həmin pulu DSK-ya təqdim ediblər. Bu seçicilərdən heç biri DSK tərəfindən şəxsən dindirilməyib. DSK müəyyən edib ki, ərizəçi tərəfindən belə hərəkətlərə yol verilməsi Seçki Məcəlləsinin seçiciləri qanunsuz vasitələrlə ələ almaqla bağlı 88.4.1-5-ci maddəsinin ziddindədir.

6. İkincisi, DSK göstərilməyən hesabatlara istinad edərək qeyd edib ki, ərizəçi illərdir ki, mühacirətdə olan Sosial Demokrat Partiyasının Sədri və keçmiş Prezident A.Mütəllibovun hakimiyyətə yenidən gəlməyini təbliğ edərək “dövlətin konstitusion əsaslarının əleyhinə” ictimai bəyanatlar verib.

7. Üçüncüsü, DSK qeyd edib ki, 24 oktyabr 2005-ci ildə ərizəçi eyni dairədən olan başqa namizədin qeydiyyatının ondan müəyyən müddət öncə ləğvinə etiraz əlaməti olaraq DSK-nın binası qarşısında mitinq keçirməyi planlaşdırıb.

8. 26 oktyabr 2005-ci ildə Apellyasiya Məhkəməsi Seçki Məcəlləsinin 88.4 və 113.2.3-cü maddələrinə əsasən, işi araşdıraraq ərizəçinin namizədliyini ləğv edib. Məhkəmə prosesi zamanı ərizəçi ona qarşı irəli sürülən bütün ittihamları rədd edib və işin saxta olduğunu və rüşvət ittihamlarının sübuta yetirilmədiyini bildirib. Apellyasiya Məhkəməsi DSK-nın təqdim etdiyi sənədlərə, dörd seçicinin yazılı ərizələrinə, plastik qablarda möhürlənmiş bir neçə pul əskinaslarına (“maddi sübut” kimi) əsaslanaraq müəyyən edib ki, ərizəçi onun xeyrinə səs verilməsi üçün seçicilərə pul təklif edib və bununla da Seçki Məcəlləsinin 88.4-cü maddəsinə pozub. Göründüyü kimi, məhkəmə bunu ərizəçinin qeydiyyatının ləğvi üçün yetərli əsas hesab edib və DSK-nın tələbində göstərilən digər iki əsas araşdırmayıb.

9. Ərizəçiyə əsasən, DSK-nın dörd üzvü (onlardan ikisinin 24 oktyabr 2005-ci il iclasında iştirak etməsi ehtimal edilir) Apellyasiya Məhkəməsinə yazılı ifadə ünvanlayaraq qeyd ediblər ki, 24 noyabr 2005-ci ildə keçirilməsi iddia edilən iclas əslində olmayıb və Apellyasiya Məhkəməsinə təqdim edilən iclas protokolları saxtadır. Bu yazılı ifadələr notarial qaydada təsdiq edilmədiyindən Apellyasiya Məhkəməsi tərəfindən qəbul edilməyib.

Müvafiq olaraq, yuxarıda qeyd edilən DSK üzvlərindən üçü Ali Məhkəməyə notarial təsdiqli oxşar yazılı ifadələr ünvanlayıb, onlardan biri isə öz əvvəlki müraciətini geri götürüb.

10. Hökumətə əsasən, 26 oktyabr 2005-ci ildə yuxarıda göstərilən DSK üzvlərindən biri olan S.Q. başqa yazılı ifadə verib və öz əvvəlki mövqeyindən imtina edərək qeyd edib ki, o, ərizəçi və onun nümayəndələri tərəfindən DSK iclasının olmaması barədə ərizə yazmağa məcbur edilib.

11. Ərizəçi Ali Məhkəməyə şikayət edərək ona qarşı irəli sürülən ittihamların saxta və onun əleyhinə istifadə edilən sübutların inandırıcı olmadığını, təsdiq edilmədiyini və yanlış qiymətləndirildiyini bildirib. Şikayətinə sübut kimi, həmçinin, DSK üzvlərinin yuxarıda qeyd edilən yazılı ifadələrini əlavə edib.

12. 2 noyabr 2005-ci ildə Ali Məhkəmə ərizəçinin şikayətini rədd edərək Apellyasiya Məhkəməsinin 26 oktyabr 2005-ci il qərarını qüvvədə saxlayıb. Məhkəmə işin faktiki hallarının aşağı məhkəmə tərəfindən tam müəyyən edilməsini və onun yalnız hüquqi məsələlərlə bağlı işi araşdırmaq səlahiyyətinin olduğunu əsas gətirərək, ərizəçi tərəfindən təqdim edilən sənədləri qəbul etməkdən imtina edib.

II. MÜVAFIQ DAXİLİ QANUNVERİCİLİK

A. Seçki Məcəlləsi

13. 2003-cü il Seçki Məcəlləsinin 88.4-cü maddəsində deyilir:

“88.4. Namizədlərin... seçiciləri aşağıdakı üsullarla ələ alması qadağandır:

88.4.1. təşkilati işlərin yerinə yetirilməsi məqsədi istisna olmaqla, seçicilərə pul vəsaiti, hədiyyələr və digər qiymətli materiallar vermək (döş nişanları, yapışqanlı nişanlar, plakatlar və nominal dəyərə malik olan digər təşviqat materialları istisna edilməklə);

88.4.2. göstərilən təşkilati işi yerinə yetirən seçiciləri səsvərmənin nəticəsindən asılı olaraq mükafatlandırmaq və ya belə mükafatlandırmanı vəd etmək;

88.4.3. malların güzəştli satışını keçirmək, hər hansı malı (çap materialları istisna olmaqla) pulsuz vermək;

88.4.4. əvəzsiz və ya güzəştli şərtlərlə xidmətlər göstərmək;

88.4.5. seçkiqabağı təşviqat zamanı seçicilərə qiymətli kağızlar, habelə maddi sərvətlər, pul vəsaiti veriləcəyini vəd etmək yolu ilə, habelə qanunvericiliyə zidd olan digər əsaslarla xidmətlər göstərilməsi ilə təsir etmək.”

14. Seçki Məcəlləsinin 113.1 və 113.2.3-cü maddələrinə əsasən, müvafiq seçki komissiyası Məcəllənin 88.4-cü maddəsi ilə qadağan olunan

fəaliyyətlə məşğul olan namizədin qeydiyyatının ləğvini məhkəmədən xahiş tələb edə bilər.

15. Seçki komissiyalarının qərarlarından şikayətlərə məhkəmələr tərəfindən 3 gün müddətində baxılır (Seçki Məcəlləsində daha qısa müddət nəzərdə tutulmayıbsa). Məhkəmə qərarından apellyasiya şikayəti vermək müddəti də 3 gün təşkil edir (maddə 112.11).

B. Mülki Prosesual Məcəllə

16. Mülki Prosesual Məcəllənin 25-ci fəslə seçki (və ya referendumda iştirak etmək) hüquqlarının müdafiəsi haqqında ərizələrə baxılma qaydalarını müəyyən edir. 290-cı maddəyə əsasən belə ərizələr Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsi ilə müəyyən edilmiş qaydada birbaşa apellyasiya instansiyası məhkəmələrinə verilir.

17. Seçki (referendumda iştirak) hüquqlarının müdafiəsinə dair işlər üzrə daxil olmuş ərizələrə məhkəmə tərəfindən 3 gün müddətinə (seçkilər günü və həmin gündən sonra daxil olmuş ərizələrə isə - dərhal) baxılır (maddə 291.1). Məhkəmə tərəfindən ərizəyə ərizəçinin, müvafiq seçki komissiyasının və ya digər maraqlı şəxslərin iştirakı ilə baxılır. Məhkəmə iclasının vaxtı və yeri haqqında lazımı qaydada xəbərdar edilmiş göstərilən şəxslərin məhkəməyə gəlməməsi işə baxılmasına və onun həll edilməsinə mane olmur (maddə 291.2).

18. Apellyasiya məhkəməsinin qərarından yuxarı instansiya məhkəməsinə (kassasiya məhkəməsinə) 3 gün müddətində şikayət verilə bilər. Bu şikayətə 3 gün müddətində (seçki günü və həmin gündən sonra daxil olmuş ərizələrə isə - dərhal) baxılır. Kassasiya məhkəməsinin qəbul etdiyi qərar qətidir (maddə 292).

HÜQUQ

I. KONVENSIYANIN 1 SAYLI PROTOKOLUNUN 3-CÜ MADDƏSİNİN İDDİA EDİLƏN POZUNTUSU

19. Ərizəçi Konvensiyanın 1 saylı Protokolunun 3-cü, 11-ci və 13-cü maddələrinə istinad edərək şikayət etdi ki, parlament seçkilərində namizədliyi qanunsuz olaraq ləğv edilib. Məhkəmə hesab edir ki, bu şikayət yalnız Konvensiyanın 1 saylı Protokolunun 3-cü maddəsinin təsiri altında araşdırılmalıdır. Həmin maddədə deyilir:

“Razılığa gələn yüksək tərəflər qanunverici hakimiyyət orqanlarını seçərkən xalqın öz iradəsini sərbəst ifadə edə biləcək şəraitdə əqlabatan dövriliklə, gizli səsvermə yolu ilə azad seçkilər keçirməyi öhdələrinə götürürlər”.

A. Qəbuledilənlik

20. Məhkəmə hesab edir ki, bu şikayət Konvensiyanın 35-ci maddəsinin 3-cü bəndinin nəzərdə tutduğu mənada açıq-aydın əsassız deyil və ya hər hansı başqa səbəblərə görə qəbuledilməyən sayıla bilməz. Buna görə də, şikayət qəbuledilən elan edilməlidir.

B. Mahiyyət

1. Tərəflərin arqumentləri

21. Hökumət bildirdi ki, Seçki Məcəlləsinin 88.4-cü maddəsinin məqsədi bütün namizədlər üçün bərabər və ədalətli kampaniya şərtləri təmin etməkdir. Qanunsuz yolla səsərin alınmasının müxtəlif formaları ilə məşğul olan namizədlərin qeydiyyatının ləğvi seçkilərdə insanların sərbəst iradə ifadələrini qorumaq kimi qanuni məqsəd daşıyır.

22. Hökumət hesab etdi ki, ərizəçinin qeydiyyatı seçiciləri pulla ələ almağa cəhd göstərdiyinə görə ləğv edilib. Hökumətə görə, bu fakt dörd seçici tərəfindən edilən yazılı ərizələrdə yetərincə sübut olunub və ərizəçi müvafiq proseslərdə öz mövqeyini tam və səmərəli şəkildə müdafiə etmək imkanı ilə təmin edilib.

23. Hökumət daha sonra ərizəçinin DSK-nın 24 oktyabr 2005-ci il tarixli iclas protokollarını saxtalaşdırması və əslində həmin gün hər hansı bir iclasın keçirilməməsi barədə iddiasının həqiqiliyini inkar etdi. Bu baxımdan, Hökumət DSK üzvü S.Q.-nin ifadəsinə əsaslandı (yux. 13-cü bənd).

24. Ərizəçi bildirdi ki, onun namizədliyinin ləğvi qərarı qanunsuz olmaqla, inandırıcı olmayan, yetərsiz, qeyri-mötəbər və hətta saxta sübutlara əsaslanıb. Bir neçə DSK üzvünün yazılı ifadələrinə istinad edərək (yux. 12-ci bənd) ərizəçi ısrarla bildirdi ki, 24 oktyabr 2005-ci ildə DSK-nın hər hansı rəsmi iclası keçirilməyib və onun namizədliyinin ləğv olunması tələbi barədə DSK-nın qərarı yalnız və yalnız saxta xarakter daşıyır.

25. Ərizəçi daha sonra bildirdi ki, ona DSK-nın müvafiq qərarı barədə Apellyasiya Məhkəməsinin bu işlə bağlı dinləməsindən çox qısa zaman əvvəl, yalnız 26 oktyabr 2005-ci ildə məlumat verilib. Bu səbəbdən, onun işə hazırlaşmağa, vəkil tutmağa, zəruri sənədlər toplamağa və bütövlükdə proseslərdə səmərəli şəkildə iştirak etməyə zamanı olmayıb. Ərizəçi daha sonra qeyd etdi ki, Apellyasiya Məhkəməsi sübut olunmamış ittihamlara əsaslanıb və nə onu pulla ələ almaqda ittiham edən seçiciləri, nə də hər hansı digər şahidləri məhkəməyə dəvət edib. Həmçinin, DSK-nın iddia edilən 4 oktyabr 2005-ci il iclası ilə bağlı pozuntuların olduğunu bildirən hər hansı DSK üzvünü də dindirməyib.

26. Sonda ərizəçi Ali Məhkəmənin müvafiq sübut və şahidləri müstəqil araşdırmadığını da bildirib.

2. Məhkəmənin qiyməti

27. Məhkəmə qeyd edir ki, Konvensiyanın 1 saylı Protokolunun 3-cü maddəsinin təminat verdiyi seçkilərdə səmərəli iştirak hüququ ilə bağlı məhkəmə təcrübəsinin icmalına bir sıra qərarlarda, o cümlədən, Orucov Azərbaycana qarşı qərarında (№ 4508/06, §§ 40-42, 26 iyul 2011) rast gəlinə bilər. Daha spesifik olaraq, Məhkəmə xatırladır ki, razılığa gələn tərəflər seçmək və seçilmək hüququnun şərtlərinin müəyyən edilməsində geniş qiymətləndirmə sərbəstliyinə malik olsalar da, son instansiya qismində Konvensiyanın 1 saylı Protokolunun 3-cü maddəsinin tələblərinə əməl edilib-edilməməsini müəyyən etmək Məhkəmənin işidir; o, əmin olmalıdır ki, həmin şərtlər seçmək və seçilmək hüququnu onların mahiyyətinə xələl gətirən dərəcədə məhdudlaşdırmır və onları səmərəlilikdən məhrum etmir; onlar qanuni məqsədin güdülməsi üçün müəyyən edilib; və istifadə olunan vasitələr qeyri-mütənasib və ya qanunsuz deyil (bax: *Mathieu-Mohin və Clerfayt Belçikaya qarşı*, 2 mart 1987-ci il, § 52, A seriyaları № 113; *Gitonas və Başqaları Yunanıstana qarşı*, 1 iyul 1997-ci il, § 39, Qərarlar Topplusu 1997-IV; və *Yumak və Sadak Türkiyəyə qarşı* [GC], № 10226/03, § 109 (iii), 8 iyul 2008-ci il).

28. Məhkəmə bildirir ki, hazırki işdə ərizəçinin namizədliyi Seçki Məcəlləsinin 88.4 və 113-cü maddələrinə uyğun olaraq ləğv edilib ki, həmin maddələrdə də ədalətsiz və qanunsuz yollarla seçiciləri ələ almağa görə namizədlərin qeydiyyatının ləğvi imkanı müəyyən edilib. 1 saylı Protokolun 3-cü maddəsində təminat verilən hüququn məhdudlaşdırılması zamanı “legitim məqsədlər”in siyahısı sadalanmadığından və Konvensiyanın 8-11-ci maddələrində nəzərdə tutulan məqsədlər müəyyən olunmadığından, üzv dövlətlər bu məsələdə həmin maddələrdə nəzərdə tutulmamış məqsədlərə əsaslanmaqda sərbəstdirlər, lakin bu zaman bu məqsədlərin hüququn aliliyi prinsipinə və Konvensiyanın ümumi məqsədlərinə uyğun olmasına təminat verməlidirlər (bax: məsələn, *Ždanoka Latviyaya qarşı*, [GC], № 58278/00, § 115, AİHM 2006-IV). Məhkəmə Hökumətin Seçki Məcəlləsinin yuxarıda qeyd olunan maddələrində nəzərdə tutulmuş şərtlərin seçkiqabağı təbliğat zamanı bütün namizədlər üçün bərabər və ədalətli şəraiti təmin etmək və seçkilərdə insanların sərbəst iradə ifadələrini qorumaqdan ibarət legitim məqsəd daşması arqumentini qəbul edir.

29. Bu zaman müəyyən olunmalı olan məsələ hakimiyyət orqanlarının qərarlarının qanunsuz və ya qeyri-mütənasib olub-olmamasıdır.

30. Məhkəmə təkrarən qeyd edir ki, onun milli qanunvericiliyin düzgün tətbiq edilib-edilməməsini müəyyənləşdirmək səlahiyyəti məhduddur və bu məsələlərdə yerli məhkəmələrin rolunda çıxış edərək sübutları qiymətləndirmək və ya yerli qanunvericiliyi şərh etmək onun vəzifəsi deyil. Bununla belə, Məhkəmə müdaxilənin 1 sayılı Protokolun 3-cü maddəsinə uyğun olub-olmadığına nəzarət etmək məqsədilə ərizəçinin qanunsuzluqlarla bağlı yetərli təminatlarla təmin olunub-olunmadığı və ərizəçiyə qarşı çıxarılmış qərarların kifayət qədər əsaslandırılmış olub-olmadığını müəyyənləşdirmək üçün müvafiq daxili prosedurları və qərarları detallı şəkildə araşdırmalıdır (bax: müvafiq dəyişikliklərlə, *Melnyçenko Ukraynaya qarşı*, № 17707/02, § 60, AİHM 2004-X).

31. Bundan əlavə, Məhkəmə bildirir ki, namizədin ədalətsiz və qanunsuz təbliğat metodlarından istifadə etməsi halları namizəd üçün ciddi nəticələrə səbəb ola, o cümlədən, onu seçkilərdə iştirak etməkdən məhrum edə bilər. Konvensiya fərdi seçki hüquqlarından səmərəli istifadəyə təminat verdiyinə görə Məhkəmə hesab edir ki, namizədlərin qeydiyyatının qanunsuz ləğvinin qarşısını almaq üçün müvafiq daxili prosedurlar namizədləri yanlış seçkiqabağı təbliğat hərəkətlərində təqsirləndirən qanunsuz və əsassız ittihamlardan müdafiə etmək üçün kifayət qədər vasitələri müəyyən etməli və namizədlərin ləğvi haqqında qərarlar ağılabatan, əsaslı və yetərli sübutlara söykənməlidir (bax: *Orucov*, yux. 46-cı paragraf).

32. Hazırki işdə ərizəçinin namizədliliyinin ləğv edilməsi qərarı dörd seçicinin yazılı ərizələrinə və bir neçə pul əskinasından ibarət “maddi sübut”ə əsaslanıb. Aşağıda göstərilən səbəblərdən, Məhkəmə hesab edir ki, bu materiallar və onların araşdırılması yolu ərizəçinin seçiciləri pulla ələ almağa cəhd etməsi ittihamı üçün ağılabatan, əsaslı və yetərli sübut sayılmır.

33. Pul əskinaslarına gəldikdə, Məhkəmə qeyd edir ki, hər hansı xüsusi işarələr və ya barmaq izlərinin yoxlanılması barədə ekspertiza rəyi olmadığından bu təsadüfi əskinaslar öz-özlüyündə rüşvət vasitəsi kimi istifadə edilən və ərizəçi tərəfindən seçicilərə verilən sübut sayıla bilməz. Buna görə də, necə deyərlər, bu “maddi sübut” aiddiyyatı olmayan hesab edildi.

34. Dörd seçici tərəfindən təqdim edilən yazılı ərizələrə gəldikdə, Məhkəmə qeyd edir ki, bu seçicilərdən heç biri müvafiq seçki komissiyasının iclasında və ya məhkəmələrdə dindirilmək üçün dəvət edilməyib və bu ərizələrin təsdiqi ilə bağlı məlumat almaq üçün heç bir addım atılmayıb. İş üzrə bu qədər az sayda şikayətçi və onların verdikləri qısa ərizələrin ərizəçiyə qarşı istifadə edilən yeganə sübut olduğu nəzərə alınsa, həmin seçicilərin müvafiq iclaslarda şəxsən dindirilməsi onların şəxsiyyətlərinin və ərizələrinin həqiqiliyinin müəyyən edilməsi üçün həlledici idi. Bu, həmçinin, ərizəçiyə ona qarşı irəli sürülən ittihamlardan

üzvləşdirmə və çarpaz dindirmə vasitələri ilə özünü müdafiə etmək hüququnu tam gerçəkləşdirməyə imkan verərdi. Buna görə də, Məhkəmə hesab edir ki, ərizəçiyə qarşı istifadə edilən sübutlar onun mötəbərliyinə ciddi şübhələri aradan qaldıracaq qaydada əlavə olaraq öyrənilməyib və müvafiq qaydada qiymətləndirilməyib.

35. Bundan başqa, Məhkəmə hesab edir ki, ərizəçi qanunsuzluğa qarşı yetərli prosedur təminatlarla təmin edilməyib.

36. Konkret olaraq, DSK 24 oktyabr 2005-ci il iclası barədə ərizəçini məlumatlandırmayıb, şikayətçiləri iclasa dəvət etməyib və dindirməyib və vəziyyətin tam araşdırılması məqsədilə addım atmayıb və DSK-nın bəzi üzvlərinin həmin gün ümumiyyətlə hər hansı iclasın olmaması barədə yekun iddialarına baxmayaraq, çox müəmmalı şəraitdə ərizəçinin qeydiyyatının ləğvi tələbi ilə bağlı qərar qəbul edib.

37. Nəticədə, DSK-nın tələbinin Apellyasiya Məhkəməsi tərəfindən araşdırılması zamanı məhkəmə iclası barədə onun keçirilməsindən qısa zaman öncə məlumat aldığına görə, ərizəçinin iş materialları ilə tanış olmaq və müdafiə arqumentlərini hazırlamaq üçün az vaxtı qaldı. Məhkəmə vurğulayır ki, seçki prosesi gedişində gecikmələrin qarşısını almaq üçün sürətlilik və qısa zaman kəsirlərinin zəruriliyinə əksər hallarda haqq qazandırmaq olsa da, bunlardan seçki prosedurlarının səmərəliliyinə xələl gətirmək üçün bəhanə kimi istifadə edilə bilməz (müvafiq dəyişikliklərlə, bax, *Namət Əliyev Azərbaycan qarşı*, № 18705/06, § 90, 8 aprel 2010), yaxud müvafiq şəxsləri onlara qarşı irəli sürülən seçki pozuntuları ilə bağlı ittihamları səmərəli şəkildə rədd etmək üçün imkanlar prosedurundan məhrum edə bilməz (Yuxarıda qeyd olunan *Orucov qərarına bax*, § 56). Hazırki işdən görünür ki, ərizəçinin namizədliyinin ləğv edilməsi məsələsinin araşdırılması hər hansı öncədən ağlabatan bildiriş olmadan həyata keçirilib və bu hal qəflətən baş verib və ərizəçinin məhkəmə prosesinə hazırlıqsızlığına gətirib çıxarıb.

38. Sonda, Məhkəmə müəyyən edir ki, yuxarıda qeyd edildiyi kimi, ərizəçini yazılı şəkildə ittiham edən dörd seçicinin dəvət edilməməsi və dindirilməməsinə əlavə olaraq, yerli məhkəmələr ərizəçinin təqdim etdiyi sübutları, məsələn, bəzi DSK üzvlərinin 24 oktyabr 2005-ci il tarixli qərarın qəbulu zamanı iddia edilən pozuntuları əks etdirən yazılı ifadələrinin əsaslılığını araşdırmayıblar və hər hansı izahat gətirmədən həmin DSK üzvlərini prosesə dəvət etməyib və dindirməyiblər.

39. Yuxarıdakı hallar Məhkəməyə ərizəçinin seçki hüquqlarına edilən müdaxilənin Konvensiyanın 1 sayılı Protokolunun 3-cü maddəsi ilə müəyyən olunan standartlara cavab verməməsi barədə nəticəyə gəlməyə yetərinə əsas verir. Xüsusilə də, ərizəçinin seçkilərdə iştirakının ləğv edilməsi yetərli və əsaslı sübutlara söykənməyib, seçki komissiyasının və yerli məhkəmələrin prosedurları ərizəçiyə ona qarşı qanunsuzluqdan özünü müdafiə edə bilmək üçün yetərinə təminatlar verməyib; və yerli

hakimiyyət orqanlarının qərarları yetərincə əsaslandırılmayıb və qanunsuzdur.

40. Müvafiq olaraq Konvensiyanın 1 saylı Protokolunun 3-cü maddəsinin pozuntusu baş verib.

II. KONVENSIYANIN 14-CÜ MADDƏSİNİN İDDİA EDİLƏN POZUNTUSU

41. Ərizəçi yuxarıdakı şikayətlə əlaqədar iddia etdi ki, onun namizədliyinin ləğv edilməsi siyasi müxalifətə mənsub olmasına görə baş verdiyindən ayrı-seçkilik xarakteri daşıyıb. O, Konvensiyanın 14-cü maddəsinə istinad edib. Həmin maddədə deyilir:

“Bu Konvensiyada təsbit olunmuş hüquq və azadlıqlardan istifadə cins, irq, rəng, dil, din, siyasi və digər baxışlar, milli və ya sosial mənşə, milli azlıqlara mənsubiyyət, əmlak vəziyyəti, doğum və ya digər hər hansı əlamətlərə görə ayrı-seçkilik olmadan təmin olunmalıdır”.

42. Məhkəmə qeyd edir ki, bu şikayət yuxarıda araşdırılan şikayətlə bağlı olduğundan uyğun olaraq qəbuledilən elan edilməlidir.

43. Bununla belə, Məhkəmə 1 saylı Protokolun 3-cü maddəsi ilə bağlı yuxarıda gəldiyi nəticələrə əsaslanaraq hesab edir ki, bu işdə 14-cü maddənin pozulub-pozulmamasını araşdırmağa ehtiyac yoxdur.

III. KONVENSIYANIN 41-Cİ MADDƏSİNİN TƏTBİQİ İLƏ BAĞLI

44. Konvensiyanın 41-ci maddəsində deyilir:

“Əgər Məhkəmə Konvensiya və onun Protokollarının pozulduğunu, lakin Razılığa gələn Yüksək Tərəfin daxili hüququnun yalnız bu pozuntunun nəticələrinin qismən aradan qaldırılmasına imkan verdiyini müəyyən edirsə, Məhkəmə zəruri halda, zərərçəkən tərəfə əvəzin ədalətli ödənilməsinə təyin edir”.

A. Zıyan

45. Ərizəçi mənəvi ziyanə görə 10000 avro iddia etdi.

46. Hökumət bu məbləğin həddən artıq olduğunu bildirdi.

47. Məhkəmə hesab edir ki, ərizəçiyə dəyən ziyan təkcə 1 saylı Protokolun 3-cü maddəsi ilə təminat verilən hüququn pozulması faktının tanınması ilə ödənilə bilməz. Məhkəmə ədalət prinsipi əsasında, ərizəçiyə mənəvi ziyanə görə 7500 avro təyin edir, bu məbləğdən tutula bilən hər hansı vergi məbləği onun üzərinə əlavə olunmalıdır.

B. Məhkəmə xərcləri və məsrəflər

48. Ərizəçi, həmçinin, məhkəmə xərcləri və məsrəflər üçün 1000 Avro tələb etdi.

49. Hökumət bu tələbin sənədlərlə sübut olunmadığını qeyd edərək rədd etdi.

50. Məhkəmə bildirir ki, Məhkəmə Reqlamentinin 60-cı qaydasına əsasən, istənilən ədalətli əvəz tələbi tərkib elementləri üzrə qruplaşdırılmalı və müvafiq təsdiqedicilərlə birləşərək yazılı şəkildə təqdim edilməlidir. Bunlar olmadığı təqdirdə, Məhkəmə həmin tələbi tam və ya qismən rədd edə bilər. Ərizəçi məhkəmə xərcləri və digər məsrəflərlə bağlı iddiasını sübut etmək üçün hər hansı bir sənəd, məsələn, hüquqi yardım barədə müqavilə və ya başqa xərclərlə bağlı qəbzləri təqdim edə bilmədi. Bu səbəbdən, Məhkəmə xərclər və məsrəflərlə bağlı məbləğ təyin etmir.

C. İcranın gecikdirilməsinə görə faiz

51. Məhkəmə məqsədəuyğun hesab edir ki, icranın gecikdirilməsinə görə faiz Avropa Mərkəzi Bankındakı borc dərəcəsinin yuxarı həddinə əsaslanmalı və onun üzərinə üç faiz əlavə olunmalıdır.

BU ƏSASLARA GÖRƏ, MƏHKƏMƏ YEKDİLLİKLƏ

1. *Elan edir* ki, ərizə qəbul ediləndir;
2. *Qərar alır* ki, Konvensiyanın 1 sayılı protokolunun 3-cü maddəsinin pozuntusu baş verib;
3. *Qərar alır* ki, Konvensiyanın 14-cü maddəsi ilə bağlı şikayəti ayrıca araşdırmağa ehtiyac yoxdur;
4. *Qərar alır*:

(a) Cavabdeh dövlət Konvensiyanın 44-cü maddəsinin 2-ci bəndinə uyğun olaraq bu qərarın qəti qərara çevrildiyi tarixdən sonra üç ay ərzində ərizəçiyə mənəvi ziyana görə 7500 (yeddi min beş yüz avro) avronu ödəniş tarixində tətbiq edilən məzənnə üzrə Azərbaycan manatına çevirərək ödəməli və bu məbləğlərin üzərinə onlardan tutula biləcək hər hansı vergi məbləği əlavə olunmalıdır;

(b) yuxarıda qeyd edilən üç aylıq müddət bitdikdən sonra öhdəlik icra edilənə qədər yuxarıda göstərilən ödənilməli məbləğlərin üzərinə Avropa Mərkəzi Bankındakı borc dərəcəsinin yuxarı həddinə bərabər

olan adi faiz məbləği əlavə olunmalı və onun üzərinə daha üç faiz əlavə olunmalıdır;

5. Əvəzin ədalətli ödənilməsi haqqında ərizəçinin qalan tələbini *rədd edir*.

Qərar ingilis dilində tərtib edilib və Məhkəmə Reqlamentinin 77-ci qaydasının 2-ci və 3-cü bəndlərinə uyğun olaraq, 21 fevral 2012-ci ildə qərar barədə yazılı məlumat verilib.

Søren Nielsen
Katib

Nina Vajić
Prezident